

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljati velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Deželni zbor kranjski

Imel je včeraj 13. septembra ob 10. uri svojo tretjo sejo. Zapisnik 2. seje se prebere in odobri. Deželni glavar grof Thurn poroča, da je zboru došlo več peticij, ki jih razdeli raznim odborom. Tudi naznani, da je poslanecema Deu-u in Pfe-ferju dovolil za nekoliko dni dopusta. Za tem se prebereta nujna predloga, eden nemški stavljen od večine, eden pa slovenski od manjšine, ki oba nasvetujeta, naj se izvoli deputacija, ki naj gre pod vodstvom deželnega glavarja, grofa Thurna, v Trst in v imenu dežele Kranjske pozdravi cesarja, cesarico, cesarjeviča in princesinjo Štefanijo. Predloga se enoglasno sprejmeta, kar g. deželni predsednik radostno na znanje vzame, in izvolita se poslanci Vošnjak in Gutmannsthal, ki sta bila stavila omenjena predloga, da se pridružita g. deželnemu glavarju. Potrdi se računski sklep deželno-kulturnega zaklada za l. 1881, s 668 gld. 94 kr. dohodki in 658 gld. stroški, pa proračun za l. 1883. Dohodkov je nastavljenih 805 gld. stroškov pa 810 gld. Dalje se odobri računski sklep sadje- in vinorejske šole na Slapu za l. 1881. Dohodkov je imela 10.221 gld. 62 kr. in ravno toliko tudi stroškov. Proti nasvetu finančnega odseka, naj se vodstvu Slapske šole naroči, da v proračunu nastavljenih zneskov ne sme preokčiti, govori dr. Vošnjak, rekši, da bi bilo to nekaka nezaupnica za vodstvo, ki vendar le dobro gospodari. Nasvet odsekov zagovarja poročevalec dr. Kaltenegger, in večina ga tudi sprejme. Z manjšino je glasoval g. Dollhof. — Za tem se odobri proračun učiteljskega

penzijskega zaklada za l. 1883, v katerem znaša potrebščina 16.840 gld., zaklada pa je le 7400 gld. in bode toraj iz deželnega zaklada treba doplačati 9440 gld. ali okroglo 9500 gld.; ravno tako računski sklep norišno-stavbenega zaklada. Potem se dovoli siroti Ivani Mašek miloščina, katero zdaj prejema še naprej; prošnja društva dijakov kmetijske višje šole za podporo se odbije, društvu za oskrbovanje bolnih dijakov na Dunaji se dovoli 50 gld. podpore. Občina šmartinska pri Litiji prosi za podaljšanje obroka za povrnitev prvega obroka 500 gld. od predplačila, prejetega za stavbo šole; poslanec g. Svetec podpira prošnjo in predlaga, naj se ta obrok podaljša za eno leto, pa njegov predlog pade, ker so zoper vsi nemškutarji razen g. Dollhafa, in prošnja se ne usliši. Reši se še prošnja vdove stavbinega svetnika Marije Ulrich za miloščino, realkinima služabnikoma se pa plača bolj enakomerno vravna.

Slednjič so bile volitve štirih udov v finančni odsek, ker štirje narodnjaki zavoljo Vestenecke niso hoteli vstopiti v ta odsek; te volitve se narodna stranka ni vdeležila in rekla, da tudi voljen ne bo nobeden biti. Izvoljeni so toraj: Lašan, Taufferer, Savinšek, Gutmannsthal. Četrta seja ima biti v ponedeljek 18. t. m.

Našim županom nekaj.

V Bleiweisovih „Novicah“ se je svoje dni oglašil župan iz ljubljanske okolice z nasvetom, naj bi se po naših krajih osnovali tudi taki shodi županov, kakoršni so po nekterih drugih

deželah že, n. pr. na Koroškem. Ta nasvet je v temeljeval z mnogimi razlogi, če tudi le na kratko, in naštel tudi več predmetov, ki bi se na takih shodih pretresali v prid občinam in županom. Klic tega možaka je našel brž odmev v tržaški „Edinosti“ in v goriški „Soči“, misel njegovo sta oba lista odobraval in ji celo ploskala. Ali potem je zopet vse vtihišlo — iz katerih vzrokov, nam ni znano, najbrž zato, ker se reč po drugih časnikih ni nadrobneje razpravljala, tistim, katerim je bila namenjena, namreč županom, pa ni postala zadosti znana, toraj tudi ne zadosti jasna.

„Slovenec“ je takrat omenil te zadeve tudi le ob kratkem, a ker — kakor zremo — takrat med naše župane vržena iskrica ni še ugasnila in smo od več županov že slišali željo, naj bi ta koristni nasvet ne vtonil v pozabljivosti ali nemarnosti, bodi tukaj zopet poprijet in nekoliko nadrobneje preresetan z raznih strani.

Življenje postaja dandanes čedalje bolj društveno, posameznosti zginajo, množice pridejo v veljavo, v moč. Zato je društvo že povsod mnogo in raznih, pa se še zmiraj snujejo po konstitucionalnem načelu, da ne določuje, ne vodi le ena glava, nego njih več. Kdor ne mara tega načela, pride ob veljavo, ostane sam, svet gre memo njega, ne vidi ga, pozabi ga! To načelo ne velja samo v navadnem, narodnem, političnem, gospodarskem in družbinskem življenju, nego je tudi po postavah določeno, ker je podlaga vsemu našemu državnemu političnemu stroju.

Zbira in posvetuje se že skoro vse, kmetje in priprosti volilci pred volitvami, učitelji v

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

5. Slavolok Konstantinov. Postavilo ga je temu cesarju starešinstvo in ljudstvo rimsko v čast slavne bitve, katero je zadobil on na mostu „Ponte Molle“ proti Maksenciju in Liciniju. Ta je največi slavolok na tri oboke, ter stoji blizu Koloseja; ozaljšan je z osmerimi stebri iz starega rumenega marmorja, korintske sestave s prekrasnimi ploskorezbami.

6. Kolosej. Cesar Flavij Vespazijan je postavil to čudno poslopje ali gledališče, na kraju, kjer je pred bil ribnjak Neronov in sicer po vrnitvi iz vojske, katero je imel z Judi 72 l. po Kr. — Tit je poslal začetek s praznovanjem, ki je trajalo 100 dni, v katerem času je bilo vsmrtenih 5.000 zveri in 10.000 vjetih Judov. Pozneje so namakali neštevilni kršanski mučeniki s svojo krvjo tla tega obširnega amfiteatra. Neka sveta groza nas je sprehajala, ko smo si ogledovali ta kraj, iz

kterega so se povzdigovale neštevilne mučeniške duše v nadzemeljski raj.

To ponosno poslopje, ki je sestavljeno večidel iz velikanskih kamnov trdega tufa (neke trde opeke) ima obod 596 metrov in visoko je še zdaj 57 metrov. Da bi ohranili pred razpadom in zobom časa to preimenitno poslopje starega rimskega stavbarstva, so si najpred Francozi zelo prizadevali. Tudi papeži Pij VII, Leon X, Gregor XVI, in slednjič Pij IX, so si na vso moč prizadevali, da bi se postavilo poslopje v prvotno stanje. Okoli znotrajnega zidovja je obstal do 1870 leta lep križev pot v spomin na neštevilne mučenike, ki so bili tukaj od zveri raztrgani ali na razne načine usmrteni. Tudi je bila vsako leto na veliki petek tú pridga; ali novošegni Vandali so odstranili lep križev pot in s tim tudi pridgo. Nova vlada je dala kopati tla do 5 metrov globoko, kjer so bile prvotne tla; ali zaradi množine vode, ki je pri kopanju vnu vrela, so morali delo ustaviti.

7. Tempelj boginje Veste. Mali ali prekrasen ta tempelj je iz grškega marmorja. Tú so Vestine služabnice neprestano gojile ogenj, da ni smel nikdar vgasniti. Ob-

daja ga 20 stebrov iz korintskega marmorja; dandansnji je posvečen „Mariji Devici od solca“, (S. Maria del Sole) ki je rodila Jezusa Kristusa, solnce pravice!

8. Tempelj Cerere in Proserpine smo le memogrede ogledali; zdaj je posvečen Mariji Devici v Kosmedinu. Cerkev je sezidana skoraj vsa iz prelepega marmorja in stebrov tega malikovalskega tempelja.

9. Tempelj moške sreče, (tempio della Fortuna virile.) Ta je eden najlepših in najstarejših v Rimu, ter je bil sezidan že od Servija Tullija, 6. rimskega kralja. Sedem stranskih stebrov, ki še obstoje, je izžlebanih po joniškem redu ali sestavi. S koncem X. stoletja je bil ta tempelj posvečen Mariji Devici in v XVI. stoletju pa znani svetniki spokornici Mariji Egiptovski.

10. O tempeljnu Pantheonu je bilo že govorjenje.

11. Tempelj Antonina Pija. Od tega tempelja ni ostalo kakor 11 veličastnih stebrov, kateri kinčajo pročelje velike mitnice.

Gledišča in amfiteatri.

1. Marcelovo gledišče, iz kterega

svojih okrajnih in društvenih shodih, duhovniki v svojih dekanijah, konferencah, uradniki o svojih društvenih ali združnih zadevah, delavni, obrtniški in trgovinski stanovi o svojih združenjih in zvezah, vsako društvo katerega koli namena ima svoje shode, celó deželni in državni poslanci imajo svoje klube, kjer se posvetujejo in sklepajo, kako se jim je ravnati sploh in o vsaki priliki posebej.

Vse se toraj zbira, le župani — — ne!

In vendar — če je komu skupno posvetovanje dandanes potrebno, če ima kdo toliko predmetov za to, če bi to komu največ koristilo, kdo drugi je to, ko župani! Dandanes župan ni več to, kar je bil, namreč le nekaka postaja med okrajnim glavarstvom in občani, le izvrševalec okrajnega glavarja naredeb; občina je zdaj veliko večega pomena, vlada ji je naložila veliko več samostalnega posla, župan ima veliko več in važnejih opravil, zato tudi več odgovornosti, da vselej in vsak sam s svojo pametjo in učenostjo skoro ne more biti vsemu kos, kako li bi se pa še vjemal v svojem poslovanju z vsemi drugimi, naj ima v pomoč si še toliko „vodil“, še tako spretnega „tajnika“!

Razen tega mora pa biti dandanes še pravi mož v političnem obziru, na političnem polju. Saj se politika tolikokrat oglasi, tolikokrat potrka na njegova vrata, da ne ve vselej, kako bi odgovoril, v katero stran vkrenil. Modrost ene same glave, naj bo še tako bistra, ne bo vselej prave zadele, če prav ni omejena na le malo obširno okrožje. On je v občini tako rekoč kazalo, na katero gledajo drugi, njegovo mnenje je ali bi moralo vsaj biti občanom vodilo, če se zmoti, kaj zamudi, ali jih pelje na slabo pot, ne zgubi le on vse veljave, marveč občina in morda vsa dežela trpi škodo za leta in leta, kakor se je žalibog pri nas pokazalo že pri toliko in raznih volitvah prav zadnja leta, ko župani niso stali dosti na straži ali pa se dali vjeti in preslepiti. Kdor je trden, dobro podučen in dogovorjen s svojimi sosedi bo vedel, kaj storiti, in se ne bo dal ne pregovoriti in ne preplašiti nikomur.

Glavna naloga župana je pa v prvi vrsti skrb za svojo občino v vsakem oziru. Čeravno mu je vlada izročila posebno javno varnost

so napravili v novem času prodajalnice, je bilo v srednjem veku trdnjavnica.

2. Gledišče Pompejevo. Odlomki in ostanki se vidijo v „palazzo Pio“.

3. Amfiteater Flavijanov, ali Kolosej, o katerem je bilo pred govorjenjem.

4. Vojaški amfiteater (Circo castrense) blizu „porta maggiore“. Služil je borilcem (gladiatorom) proti divjim zverinam in za vojaške slovesnosti.

5. Circo massimo ali največje dirjališče ali tekališče. Veliko dirjališče, (ker so res zverine in ljudje po njem dirjali in s smrtjo se borili) je obsegalo prostora 800 metrov v dolgosti med gričem Aventinom in Palatinom in 150 širokosti. Ob času Vespazijana, ki ga je še povečal, je zamoglo obsegati 250.000 gledalcev in pod Konstantinom skoraj 400.000. Dandanašnji so na tem prostoru vinogradi in vrtovi, le redki odlomki se tam še vidijo.

6. Gledišče Neronovo. To je bilo namakano s potoki krvi tega zverinskega cesarja do prvega kršanskega cesarja Konstantina, katero je dal tisto porušiti ter na istem prostoru postaviti staro baziliko sv. Petra.

(Dalje prih.)

in drugi potrebni red v občini, ima njegova skrb biti tudi ta, da je ne varuje le vsake škode, naj bi ji pretela od koder koli, ampak mora gledati tudi na to, kako bi mogel pospešiti nje blagor, — sploh mora biti njen skrbni oče v vsakem obziru. Da pa to more biti, treba, da se ogleda po svetu, posvetuje s svojimi sosednimi župani ter ravná se po skupnem sklepu; tako postane županovanje ne le enakomerno, toraj lažje, marveč odstrani se veliko sitnosti in pritožeb, češ: „pod tem županom je tako, pod unim pa tako, vsak ima svoje kopito.“

V tem obziru je pomisliti to. Večkrat se primeri, da praša okrajno glavarstvo, vlada, deželni odbor (kakor je ravno letos o preskrbi rezev) ali pa deželni šolski svet, morda še celó kaka drugagospodarska občina kacega okraja, več okrajev ali vso deželo za svoje mnenje o tej ali oni nameravani preuredbi. Če bo vsak župan odgovoril le po svoji glavi brez vsega posvetovanja, brez ozira na sosedne kraje in županije, bo popraševajoča gospodarska dobila tako različne, tako nasprotné si odgovore, da bo iz vsega skup se dalo le težko kaj prida storiti — še celó ob njeni najboljši volji; vsekako bo treba še novih, dolgotrajnih pozvedovanj in popraševanj, predno bo kaj, pa gotovo nič popolnega. Ako se pa župani zbero po okrajih, po nadrobnejem posvetovanju sestavijo odgovor, potem volijo izmed sebe enega, ki se podá s tem odgovorom k posebnemu, ožjemu shodu v glavno mesto, kjer se sklepi vseh okrajnih županskih shodov primerjajo in pretresujejo, se dá sestaviti enakoličen odgovor, ki pripušča za posamezne okraje ali celó županije potrebne izjeme ali pristavke, vendar pa je po svoji celoti tako važen in mogočen glas, da ga dotična gospodarska mora slušati in se po njem ravnati; vsaj zavreči ga nikakor ne more.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 13. septembra.

Avstrijske dežele.

Svitli cesar so bili slavno sprejeti v Beljaku v Trbižu in na vseh postajah, kjer se je predstavljalo ljudstvo. — V Beljaku so dale Zilke v domači noši cesarju šopek plinskih cvetic, v Trbižu so Zilci na konjih cesarja spremili. Cesar ogledavši Malborghet so šli z vozom čez Predel v Bovec (Flitsch), kamor so prišli 11. t. m. ob 5. uri popoldne in so ostali na pošti.

V torek, 12. t. m., so šli iz Ravca čez Kobarid in Tolmin v Gorico, kamor so prišli zvečer ob 6. uri med zvonenjem in streljanjem v praznično opravljeno mesto. Ljudstva je na tisoče zbranega. — Kakor po Koroškem tako so tudi na Goriškem presvitlega vladarja slovesno in svečano sprejemali in svoje veselje nad cesarjevim obiskovanjem razodevali.

Seljak zmirom zadnji. Dalmatinci na meji so od nekaj pasli svojo živino v Bosni, posebno pa prebivalci v Sinji in Imot. Od kar je pa Avstrijska vlada posedla te kraje, bosniške oblasti niso nič hotle vedeti o ti pravici Dalmatincev, dasiravno je poslanec v Sinji za to potegoval se v deželnem zboru. A prebivalci v Sinji tega niso razumeli, in so tudi letos gnali svojo živino v Bosno na pašo, a oblast jim je živino zarubila. Na prošnjo soseske v Sinji obrnil se je deželni odbor do ministra Kalaja, naj blagovoli ukazati, da se živina oprosti in se prav stara pravica ljudem povrne. Dalmatinski listi se vsi potegujejo za

svoje rojake in „Narodni listi“ pristavljajo, ubogi prebivalci ob meji so mislili, da bode za nje bolje, ako pridejo cesarski v te kraje, sedaj pa zgubljajo še to, kar so poprej smeli uživati.

Bridko mora res biti ubogemu ljudstvu, da se tako prevari v svoji nadi in ta izgled nam tudi nekoliko pojasnuje, ustanek v Bosni in Hercegovini, to naj bi listi dobro premislili, preden dolže Črnogoro, da je ona povzročila vstanek v Bosni in Hercegovini.

Vnanje države.

Iz Francoskega. Zbornica na vsak način ni hotla nič imeti opraviti z Egiptom, a Francosko se sedaj ozira na Sirijo, kjer turški fanatizem preti kristjanom. Ko bi bilo tukaj treba posredovati, bi bržkone zbornica v to privolila in vsa dežela bi bila za to. Maroniti ob Libanu so stari varovanci Francozov, in Gambetta je bajč rekel: Francosko nema odtegniti svojega pokroviteljstva katolikom na vzhodu. Čudno je to, da se republikanci, ki vse staro zavržejo, vendar drže načela: Francosko more veljavo dobiti le po katoličanstvu, ako postopa kot varuh katolikov. Tako modruje Gambetta, ki je pustil svojo mater pokopati kakor nejeverko iz političnih vzrokov.

Zastran Sirije stvar še dalje sega. Rusija je podpirala Francosko pri zagovarjanju kristjanov. Ako bi treba bilo, bi Francosko in Rusko tudi z orožjem branile kristjane in to bi bil prvi korak za rusko-francosko zvezo. To bi ne bilo slabo, marveč taka politika daleč sega. — Na znotraj je pa politika vsa drugačna. Ministerski predsednik Duclerc sicer ni neprijatelj cerkvi, drugačni so pa drugi ministri. Minister notranjstva Fallières je bil ud tako zvane konkordatne komisije, ki jo je bil sklical prejšnji naučni minister Paul Bert. Načrt te nasvetovane postave ima 20 članov, ki se morejo izvrševati s posebnimi kazni. Ta osnova pride v zbornici na vrsto, kedar se snide. Namesto 52 milijonov naj se daje za bogočastje le 5 milijonov, in poslopja vredna 70 milijonov naj se državi vrnejo. A to so poslopja, izvirno cerkvena, katera je svoje dni država pograbila.

„Siecle“, katerega vodi predsednik zbornice Brisson, sam spoznava, da je slabo za državno gospodarstvo. Prvih 7 mesecev je bilo res davka 67 milijonov več, kakor ga je bilo v predštevju, celo leto ga ne bode višje od 100 milijonov. Naknadnih stroškov je pa že sedaj 150 milijonov.

Francoski časniki, katere pišejo ljudje, ki sede pri polnih mizah, se čudijo nad tem, ter si belijo glave razumeti, zakaj da so se delavci v Montceau-les-Mines predrznili lotiti se maira (župana) in posestnikov rudnika; da so cerkvene reči skrunili in razbijali, no! nad tem se ti ljudje nič ne spodtikujejo. Tem nasičenim ljudem nikakor ne gre v glavo, zakaj so delavci še nezadovoljni, ko vendar smejo razsajati po cerkvah in podirati križe, sedaj se pa še lotijo takih ljudi, kakor so deželasi oblastniki in bogatini. — No, to je pa že od sile. Še večja nejevolja jih spreletava, ko se te reči ponavljajo v Montlucon in Comentry. V Montceau-les-Mines so že zapazili lanskega leta skrivno družbo med delavci, ki je imela glasilko: ne altarja, ne palače niti kapitala. A republikanski prefekt je posestnika rudnika zasmehljivo odpravil, ko mu je to naznanil. Abotni ljudje, ki mislijo, da bodo delavci spoštovali njih bogastvo, ko so jih naučili vero zaničevati!

Iz Kasasina se poroča, da je Arabi paša hotel vzeti Angležem Kasasin, ker je mislil, da ni mnogo vojakov tam. Zjutraj ob

3 so šli iz Tel-el-Kebir pod poveljništvom Ali Fehmija in so zgrabili Angleže spredaj in ob levem boku. Ob enem je pa 2500 mož prišedših iz Salahiéh zgrabilo Angleže ob desnem boku. Egipčani so imeli nad 100 mrtvih. Pravijo, da je sedaj v Tel-el-Kebiru 26.000 mož, v Salehiéhu pa 5000. — Volseley ima sedaj svojo vojno skupaj, zato pričakujejo, da bode naskočil Tel-el-Kebir.

Izvirni dopisi.

Iz Škofje Loke, 11. sept. Naša čitalnica napravlja veselico za veselico; v enem mesecu smo imeli že cele tri. Še Vaša ljubljanska se ne more s takim gibanjem ponášati.

V nedeljo 10. sept. zbralo se je veliko odličnega tukajšnjega občinstva v čitalnični dvorani, tudi precej tuje gospode smo zapazili. Obsegal je pa program štiri točke. Prva je bila deklamacija G. Gregorčičeve: „V pepelnični noči.“ G. T. jo je prav gladko s sočutjem deklamoval, le proti koncu bi ne bilo škodovalo malo več navdušenja, saj pesnik sam „krepko klikne“:

„Le ustani, vborni narod moj,
Do dânes v prah teptán;
Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!“

Druga točka je bila šaljiva G. Eisenhutova polka „V naravi.“ Ta se je po večem prav dobro izpeljala, vendar gg. pevci naj mi ne zamerijo, če malo bolj odkrito govorim. Za take pesni treba je veliko poskušanj, prehodi so nekateri prav težki. Iz „E dur“ brez vsakega vmesnega akorda prestopiti v „C dur“ ni tako lahko, za to je treba pevske vaje. Vem da mi bode kateri odgovoril: „kritikovati je lahko, če bolje znaš, pridi sam pomagat.“ Ali jaz hočem biti le objektivni poročevalec, vem da gg. pevci v enem tednu ne morejo vseh težav premagati. Vendar po predzadnji veselici soditi, ko so bile pesni še veliko težji in so se izborno izpeljale, pričakovali smo tudi sedaj tiste preciznosti, pa na dveh krajih je nismo našli. Vendar priznamo, da se je pesem po večem prav dobro izpeljala, zato govori tudi burna pohvala od občinstva.

Tretja točka je bila I. Kočjančičeva „Danes tukaj, jutri tam.“ Tu so pa pokazali gg. pevci, da niso kar si bodi. Na splošno zahtevanje morala se je ponavljati.

Za tem je sledila veseloigra s petjem: „Bob iz Kranja.“ Kar se pri nas igralnih moči tiče, smo res prav dobro in obilno preskrbljeni; marsikateri igralec bi ne delal nečasti Vašemu gledališnemu odru. Tomaž, kotlarski mojster, g. O., kazal nam je dobrega očeta, ki je pa v veliki denarni stiski. Polonica, gdčna. G.-eva se je že parkrat pokazala na našem odru, ter svojo nalogo vselej dobro izvršila. Matiče, g. B., je pa komik prve vrste. Občno veselost zbujal je s svojimi kupleti. Šibal je v njih posebno loške narodnjake in gospodične, pa tudi narodnjake po vsem Slovenskem. Marsikateri pravi, rad zabavlja čez našo čitalnico, češ na pol spi, rad bi imel v njej zabave in veselice, če ga pa prosiš, naj sodeluje pri petji ali pri igranju dobiš odgovor: „Ne morem, ne morem, so dragi časi zdaj!“ Tem podobni, pravi Matiče, so tudi narodnjaki po vsem Slovenskem. Vpijejo na ves glas, da delajo za narod, za omiko itd. ali kedar je treba „v mošnjico poseči, ter položiti kaj na narodni altar“, da se v resnici kaj stori, dobiš enak odgovor: „Ne morem, ne morem, so hudi časi zdaj!“ Še celo loškimi gospodičinam hudomušni Matiče daje dobre svete. Namesto

tičati pri zaljubljenih romanih, naj bi se raje bavile bolj s šivanjem in drugim koristnim delom, tako „gospodičice ne bodo ostale devičice.“

Pri vsakej kritiki bil je buren plosk, znamenje, da je poslušalcem prav iz srca govoril. Nežika, potinja, gdčna M.-eva je bila prav na svojem mestu; ona je tako ena najboljših in najpridnejših moči našega odra. Le petje ji je bilo previsoko za njeni lepi glas, zakaj glas „Alt“ bo kaj težko s pranim tonom pel zgornji „e“. — Grabež g. L. predstavljal je prav izvrstno starega odrtnika. Njegova visoka suha postava, debeli bolj rohneči glas in vse njegovo obnašanje kazalo je človeka, ki za denar vse stori, celo krade in goljufa. Sploh slišal se je na koncu le en glas: „Prav izvrstno je bilo!“ — Še peto točko so dodali, dasiravno ni bila v tiskanem programu in to je bil — ples.

Tukajšnji adjunkt g. Rudolf Khern je predstavljen za sodnika v Soštanj na Štajarsko. Bil je gospod tukaj priljubljen, zelo priden pevec loške čitalnice, ki ga bode težko pogrešala.

Iz Maribora, 10. septembra. (Prvi občni zbor slovenskega društva za Štajarsko) vršil se je prav sijajno danes ob 3. uri popoldne v dvorani gostilne „zur Stadt Wien“ v pričo obilnega števila udov, med katerimi so bili zastopani najodličnejši narodnjaki iz vseh krajev Malega Štajerja.

Kmalop 3. uri je pozdravil predsednik dr. Radaž navzoče ude, kratko razložil zgodovino ustanovitve in namen „slov. društva“, predstavil vladnega zastopnika g. Kankowski-ja, ter se spomnil njih Veličanstva, ki zdaj po slovenski zemlji potujejo. Zbor je temu s krepkim trikratnim „živio“ odzdravil.

Po tem je državni poslanec g. baron Gödel poročal o svojem delovanju v državnem zboru in v krepkih potezah razložil vse, kar je desna stranka, ktere se je on vedno držal, dosegla in kar je zlasti on v korist svojih volivcev ali dosegel ali vsaj predlagal in skušal doseči. Po dokončanem poročilu predlagal je dr. Prus iz Konjic, naj se za trud in možko zastopanje g. poslancu izreče javna zahvala, čemur je zbor soglasno pritrdil.

Po baron Gödelnovem govoru je prišel na vrsto načrt „slov. društva“ ter je govoril g. državni in deželni poslanec M. Herman o političnih razmerah in potrebah štajerskih Slovencev. Jedro njegovega po mislih in obliki izvrstnega govora je bilo to, da se ima za slovenski Štajer osnovati poseben oddelek graške namestnije, da se mora v deželnem zboru o narodnih in šolskih zadevah po kurijah glasovati in da se ima politična uprava predrugačiti, ker je v dualistični obliki predraga. Resolucija v tem smislu se je soglasno sprejela. — Dr. Gregorec je sprejeti resoluciji še dostavil nekoliko važnih resolucij bolj lokalnega pomena, ki so bile tudi soglasno sprejete.

Med Hermanovim govorom so došli trije telegrafski pozdravi iz Ljubljane od slov. poslancev Kranjskih, od okrajnega odbora v Gornjem gradu, in od župana Mozirskega g. J. Lipolda.

Č. g. Božidar Raič je potem gromovito pozdravljen, v navdušenem govoru razlagal šolske razmere in potrebe štajerskih Slovencev. Z živimi do srca segajočimi besedami je kazal kakošne so naše šole in kakošne bi biti morale ter nasvetoval primerne resolucije, ki so se navdušeno sprejele.

Gospodarske razmere in potrebe štajerskih Slovencev je na to razlagal vrednik „Slov.

Gospodarja“ dr. L. Gregorec, ter na koncu tudi dolgo vrsto primernih resolucij nasvetoval, ki so se soglasno odobrile.

Resolucije večidel po nasvetu in trudu dr. Gregorca sestavljene kažejo jasno podoben nadlog in potreb štajerskih Slovencev in bodo gotovo od odbora slov. društva kmalo v naših časnikih priobčeni. Mi opozorujemo na nje tudi neštajerske Slovence in prosimo, da se vse slovensko časnikaštvo blagovoli na nje ozirati; kajti v njih je tako rekoč ves program delovanja štajerskih Slovencev zapopaden.

Naposled je bila volitev novega odbora, ki je po nasvetu dr. J. Sernca zdaj tako sestavljen. Predsednik dr. Radaž; odborniki dr. Glaučnik, dr. Gregorec, dr. Dominkuš, Paul Simon, Dr. Janko Sernec, Dr. Gregorič, dr. Prus, Božidar Raič in dr. J. Sernec.

Mnogo narodnjakov se je zvečer še enkrat sešlo pri zabavni veselici v slov. čitalnici, kder so bili vsi prav dobre volje zaradi srečnega začetka novega društva.

Tako je stopilo v življenje za štajerske Slovence silno potrebno društvo, od ktere pričakujemo mnogo uspeha, ker ga vodijo za blagor slov. ljudstva vneti, neprestrašeni možje, ki poznajo naše razmere in potrebe in jih želijo resnično poboljšati. Ker je po pravilih vse delovanje postavljeno na krščansko podlago, gotovo Bog ne bo odrekel svojega blagoslova in zato se zares smemo nadjati, da bo to društvo slovenskim Štajercem na veliko korist.

Domače novice.

V Ljubljani, 14. septembra.

(Mestni odbor) imel je v torek popoldne sejo, v kateri je stavil dr. Zarnik nujni predlog, naj se voli posebna deputacija, ki bi šla z g. županom v imenu mesta ljubljanskega v Trst se cesarju poklonit. Dr. Supan sicer misli, da morda deputacija ne bode sprejeta, ker se je sprejem odrekel tudi deželni deputaciji dalmatinski, vendar pa se Zarnikov predlog soglasno sprejme, izvolitev deputacije pa prepusti g. županu. Sprejet je bil tudi drugi predlog Zarnikov, naj se za priredbo slavnosti 600letnice združenja Kranjske z Avstrijo voli poseben odsek 7 udov. Izvoljeni so bili: Župan Grasselli, podžupan Fortuna pa mestni odborniki Petričič, Potočnik, Gariboldi, Bürger, Supan.

(V trgovinski zbornici), ki se ima danes sklicati k izvanredni seji, hoče predsednik J. Kušar staviti temu jednak predlog.

(Vitez Schneid) je došel v torek z brzovlakom na svojem popotovanju v Gorico v Ljubljano. Čez zimo ostane v Gorici in za trdno upamo, da bode kmalo popolnoma zdrav.

(Šolski nadzornik g. Šolar) je te dni iz Dalmacije prišel v Ljubljano na počitnice. Počuti se dobro, samo leva noga je še nekoliko trda.

(Premembe pri učitelstvu): G. Mih. Lazar pride začasno za kateheta na kranjsko gimnazijo, g. Berštnar je prišel iz Celovca in je prideljen ljubljanski gimnaziji, g. Ivan Zupan pa je iz Varaždina prideljen gimnaziji v Zagrebu.

(C. k. 26. pešpolk veliki knez Mihael) je zapustil Ljubljano v torek popoldne ob 1/2 6 in šel v Komorn in Rab. K slovesu so prišli vojaške in civilne oblasti in mnogobrojno ljudstvo. Za kolizejem sta se vstopila v vrsto oba bataljona, prišel je c. k. polkovnik vitez Appel, prinesli so novo zastavo: godba je zaigrala cesarsko pesem. Potem je bilo vojakom

ukazano moliti in godba je zaigrala temu primeren napev. Ljudstvo je sprejelo vojake na kolodvor, kamor so prišli slovo jemati vojaški in civilni dostojanstveniki. Pri odhodu so igrali „Radeckega“ potnico in vlak je odpeljal vojake.

(Naš domači Khunov peš-polk št. 17.) je včeraj ob 9. uri po južni železnici z Dunaja došel v Ljubljano. Na kolodvoru so se bili k sprejemu njegovemu zbrali g. deželni predsednik Winkler, g. dež. glavar grof Thurn in mestni župan Grasselli, ki so vsi prav pristržno pozdravili prišle rojake. Polkovnik Fuchs se je v daljšem govoru zahvalil za častni sprejem in omenjal sreče svoje, da je načelnik polku, ki se je povsod odlikoval, kjer koli je še bil. Mestnemu županu se je bilo pridružil tudi več mestnih odbornikov, in zbralo se je bilo tudi več ljudstva na kolodvoru, dasi je bilo vreme jako deževno. Naš domači polk zdaj ostane v Ljubljani, en del njegov pa gre v Polo.

(Banka „Slavija“.) V mesecih april, maj in junij t. l. pristopilo je banki „Slaviji“ 26846 novih članov, ki so zavarovali kapital 22.228.761 gld. 88 kr. ter zato vplačali zavarovalnine in pristojbin 487.858 gld. 5 kr. Banka pa je v tem časi plačala za škode 189.581 gld. 79 kr. Od svojih kapitalov imela je banka v tem časi vloženih 205.211 gld. 66 kr. v posojilnicah, 653.698 gld. 9 kr. pa posojenih na hipoteke. Denarni promet osrednje blagajnice v Pragi je znašal 1.160.827 gld. 97 kr. Gasilne brigadnice bile so oddane šesterim občinam in med njimi tudi občini Št. Vid pri Vipavi.

Od 1. januarja do 30. junija t. l. sklenjeno je bilo 39419 novih zavarovanj za kapital 33.973.563 gld. 88 kr. proti zavarovalnici in pristojbinam v znesku 833.540 gld. 43 kr., škod pa je bilo v tem časi izplačanih za 322.358 gld. 68 kr.

Samoupravna društva za zavarovanje pokojnine in užitka napredovala so prav sijajno, kajti do konca julija 1882 oglasilo se je že 565 členov, ki so zavarovali pokojnin in dohodkov za 100.197 gld. 67 kr., ter vpisali vlog 402.846 gld. Isto tako ugodno se razvija pokojninski zavod za zastopnike, ki šteje že 3839 udeležencev in čegar zaklada je narastla na 25.472 gld. 86 kr.

(Slovensko učiteljsko društvo.) (Dalje.)

Isti dan 5. septembra dopoldne, ko vdovsko učiteljsko društvo, zborovalo je takoj za njim slovensko učiteljsko društvo. Presedoval je nadučitelj iz Iga, g. Govekar; vladni komisar je bil g. Parma, navzočih je bilo blizu 40 pravih udov in več drugih učiteljev. Predsednik nagovori društvo, ter poudarja staro geslo slovenskega učiteljskega društva: za vero, dom in cesarja, ter zakliče slava presvitemu cesarju. G. Brezovnik učitelj iz Vojnika na Štajarskem prinese bratski pozdrav štajarskih učiteljev in govori kakor mandatar (pooblaščenec) celjskega učiteljskega društva. Kar se stvari tiče, želi on učiteljskega lista, ki bi prinašal ne le vodila, kako naj se učitelj vede in obnaša v šoli, marveč tudi, kako mu je postopati, kako obnašati se tudi zunaj šole, učiteljem tovarišem priporoča stanovitnost in vztrajnost. Odbornik Praprotnik poroča namesto tajnika o delovanju društvenem, omeni stenskih tabel, ki sta jih zgotovila gg. Razinger in Žumer, od katerih bode društvo, ako se vse prodado, imelo nekaj dobička, da bode potem mogoče kaj na dan spraviti. Govornik naglašja, da se je v zadnjem času nekaj pridobilo za slovenske šole, kar z veseljem pozdravlja. Blagajnik g. Tomšič poroča o denarnem stanju. Udov šteje društvo 118; učiteljic je vpisanih 5.

Premoženja ima društvo 155 gld. 54 kr. G. Lapajne želi, da bi društvo literarno delovalo. Posebno bi bilo treba, da se izda slovenska pedagogika, ukoslovje, zgodovina pedagogike, ker za realistične knjige skrbe slovenski profesorji srednjih šol. G. Žumer opomni, da bode društvo imelo od stenskih tabel, kadar se prodado vse, kakih 130—140 gld. dobička, potem se zopet lahko kaj izda. G. Govekar govori potem v imenu odbora slov. učit. društva o izpremehi šolske postave z ozirom na razmere slovenskega šolstva. Govornik podaja zgodovinski pregled postavodaje o šolstvu začeni z l. 1869, omeni tudi šolske postave za Kranjsko l. 1873 in one l. 1879, dalje pravi, da so se v Cislajtanciji vsi deželni zbori pritoževali zoper nove šolske postave, vzlasti zoper šolske troške in osemletno šolsko dolžnost. Vže minister Stremayer je spoznal, da je treba tu in tam nekaj prijenjati. Pod Taaffejevim ministerstvom so bile pritožbe zoper šolsko postavo dan na dan glasnejši, in poslanec Lienbacher je nasvetoval, deželni zbori naj določujejo, da smejo otroci z 12 letom iz šole ostati, ako so sicer svojo šolsko dolžnost izvršili, (naučili se tega, kar postava (šolski smoter) velja. Gosposka zbornica je zavrgla nasvet, a vendar priznala, da je treba vaje odjenjati, a vso stvar je izročila vladi, to je okrajnemu in deželnemu šolskemu svetu. — Letos je pa vlada sama predložila gosposki zbornici šolsko novelo, ki še nekako več obsega, kakor je poslanec Lienbacher nasvetoval, in spreminja tudi še nekatere druge paragrafe v državni šolski postavi dne 14. maja 1869. Šolski odsek gosposke zbornice pa še dosihmal ni predložil svojih nasvetov, vsa stvar se hoče nekako zavleči, kajti v šolskem odseku imajo še zmirom ustavoverci večino. (Konec prih.)

Razne reči.

— Nunska šola v Loki se prične 18. t. m.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Čast g. Matija Zarnik je dobil faro v bohinski Srednji vasi.

— Razpis služb. Razpisana je služba sodnijskega pristava v Loki, plača IX. reda, tirja se znanost obojih deželnih jezikov. Prošnje do 14. sept. — Služba kancelista XI. reda pri c. k. sodnji v Lašičah; do 6. oktobra.

Učiteljska služba na Irazrednici v Radovici, okraja Metliškega, 450 gl. in stanovanje do 1. oktobra. Učiteljska služba začasno na mestni 4razredni šoli v Kočevji, plače 500 gl. prošnje do 20. sept. t. l.

Na meščanski šoli v Krškem se razpiše 12 vstanov po 70 gld. Prosvenci se morajo sami predstaviti okrajni šolski oblasti, ter dokazati svojo revščino in rojstveni kraj in spricalo ljudske šole.

— Iz Ptujja se v „Südsteierische Post“ piše, da hočejo tam sklicati tabore in odločno oporekati zoper tako posilno ravnanje, kakoršno je zadelo profesorja Žitka v Ptujju; tudi hočejo k cesarju poslati deputacijo in prositi za Spodnje Štajarsko poseben oddelek c. kr. nameštva, ki naj bi imel svoj sedež v Mariboru.

— Birmanje v Trstu bo: 24. sept. v stolnei cerkvi sv. Justa; 26. septembra v nekdanjej jezuitovski cerkvi; 27. sept. pri sv. Antonu novem; 28. sept. pri sv. Antonu starem (Marija Pomočnica); 1. oktobra pri sv. Jakobu. V vseh cerkvah se bode vršila tudi kanonična visitacija.

— Žrtva atentata od 2. avgusta. Enemu onih, katere je v 2. dan avgusta vr-

žena bomba ranila in so bili prenešeni v bolnišnico, morali so 5 t. m. nogo pod kolenom odrezati.

„Edinost.“

— V Beljaku je iz tira skočil poseben vlak iz Maria Wörth. Zgodilo se je to ob 1/2 12. zvečer. K sreči ni bilo mnogo ljudi na tem vlaku. Mašina se je notri do cilindra v tla zarila. Menjalo (Wechsel) so obrnili, ko je že mašina na-nj zavozila.

— Na tržaški državni gimnaziji se bodo vpisavali učenci do 16. septembra od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne. Šola se začne 20. septembra.

— Sreča v nesreči ali popisovanje čudne zgodbe dveh dvojčkov. V poučenje starih in mladim ubožnim in bogatim. Spisal Jan. Cigler župnik pri sv. Tilnu v Višnjigori. Drug popravljen natis. V Ljubljani. Založil in izdal Ivan Tomšič 1882 8° 145 str. Tako se imenuje knjižica za našo slovensko mladino; ta knjiga je znana pod imenom Svetin, z veseljem je bralo to knjigo staro in mlado že pred 40 leti, ko so bile slovenske knjige še redke med našim ljudstvom. Ranjki Cigler pa nam ni spisal le „Svetina“ marveč več takih povest za ljudstvo, omenimo le deteljice, ali trije bratje francoski vojaki i. dr. Kaj velja, če ni ranjki Jurčič k Ciglerju hodil v šolo, kajti od tega se je mlad pisatelj lahko mnogo, mnogo naučil. Ciglerjeve povesti in pa Baragova dušna paša, to so bile bukve, katerih je bilo dobiti navadno po hišah med prostim narodom. G. Tomšiču gre zasluga, da je to knjigo, ki je bila že nekoliko pozabljena zopet sklical ljudem v spomin. — Knjižica velja: Mehko vezana 40 kr., trdo vezana 45 kr., krasno vezana vsa v platnu z zlatim napisom za darila 60 kr. Za poštnino se pridene 5 kr.

— Prvo berilo in slovnica za slovenske ljudske šole, sestavila A. Razinger in A. Žumer ljudska učitelja. Cena vezane knjige 24 kr. V Ljubljani natisnil in založil Ig. pl. Kleinmayer et Fed. Bamberg. Predgovor kaže, namen in rabe te šolske knjige, ki je namenjena šolam, katere so vpeljale abecednik teh pisateljev. Berilo obsega 17 oddelkov po abecedniku in 18 oddelek: Domovina. Slovnica obsega ob kratkem vso tvarino po učnem redu za drugo šolsko leto. Toliko posnamemo iz predgovora. Sicer je viditi, da je knjiga prav primerno sestavljena, tvarina prav previdno odbrana, in tudi ni brezverska (konfessionlos) ker oddelek VII. govori nekaj o najsvetejšem prazniku cerkvenega leta in o obhodu, sicer so pa tudi povesti skrbno odbrane in vplivajo primerno obdelane na нравno in lepo vedenje. Kleinmayerjeva tiskarna je skrbela za trden papir in lep natis; ta knjiga je vredna toplega priporočila, a gg. pisatelja vsega priznanja in vsake podpore pri nju rodoljubnem prizadevanju.

Umrli so:

11. septembra. France Globočnik, 51 let, pljučna jetika.

V bolnišnici:

10. septembra. Marija Krepan, 65 let, pljučna bolezen. Ana Levšek, 71 let, starost. Jan. Voza, 45 let, pljučna jetika.

Javne dražbe.

15. septembra. 1. eks. držb. pos. Martina Vidmar iz Markovo 1842 gld. Kamnik. 3. eks. držb. pos. Ane Malič iz Vinice, Črnomelj. 2. eks. držb. hiše Franje Baudek iz Kranja. Kranj. 1. eks. držb. pos. Johane Grahek iz Vojne vasi 710 gld. Krško. 1. eks. držb. pos. Franceta Staver iz Zagorja 7810 gld. Bistrica. 3. eks. držb. pos. Antona Penko iz Parja, Bistrica. 3. eks. držb. pos. Antona Češnik iz Polija 2065 gld. Postojna. 3. pos. Franceta Smerdu iz Nadanjega sela 1695 gld. Postojna.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.